

УДК 658.7

Кукулевський М.О., здобувач спеціальності 073 Менеджмент**Науковий керівник: Трифонова О.В., д.е.н., проф. кафедри менеджменту***(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)*

ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЇ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ПОСТАЧАННЯ НА ЕКОНОМІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Головною метою діяльності підприємства є отримання прибутку шляхом задоволення потреб споживачів через реалізацію своєї продукції або надання послуг. Для забезпечення виробництва підприємству потрібно організувати матеріально-технічне постачання цього виробництва, виходячи з наявності потреб в сировині, матеріалах, енергії, паливі, комплектуючих виробів або обладнанні. Тому матеріально-технічне постачання є важливою складовою управління в сучасному бізнес-середовищі та суттєво впливає на ефективність роботи підприємства в цілому.

Для того, щоб з'ясувати, яким саме чином удосконалення матеріально-технічного постачання може вплинути на ефективність діяльності організації, потрібно з'ясувати сутність поняття, яке буде розглянуто. А саме, предметом дослідження є «матеріально-технічне забезпечення – процес забезпечення підприємства необхідними видами матеріально-технічних ресурсів у встановлений термін і в обсягах, необхідних для нормальної роботи» [1, с. 3]. Відповідно, як зазначає Бортнік С.М., «основною метою управління матеріально-технічним забезпеченням є своєчасне отримання підприємством належної кількості матеріальних ресурсів відповідної якості у визначеному місці від надійних постачальників, при вчасному виконанні усіх зобов'язань та досягненні оптимальних загальних витрат на управління матеріальним потоком» [1, с. 3].

Логічним буде припустити те, що основна частина усього обсягу постачання – це саме матеріальні ресурси, які, перш за все, формують виробничі запаси підприємства. У свою чергу матеріальні запаси підприємства складають найбільшу питому вагу у структурі оборотних фондів підприємства. Таким чином, матеріально-технічне постачання є ключовим чинником формування оборотних засобів підприємства, що «являють собою частину засобів виробництва, які повністю споживаються в кожному операційному циклі виготовлення продукції (виконання робіт, надання послуг), змінюючи (втрачаючи) свою натуральну форму, і повністю переносять свою вартість на вартість цієї продукції» [3, с. 118], складовою яких є оборотні фонди. Так як оборотні засоби повністю переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції, то підвищення ефективності матеріально-технічного постачання безпосередньо впливає на собівартість продукції, і, відповідно, на прибуток. У даному випадку доцільно буде згадати про калькуляцію та номенклатуру статей витрат, серед яких, як зазначає Трифонова О.В. [3, с. 141-142], до матеріальних ресурсів відносяться сировина та матеріали, купівельні комплектувальні вироби, напівфабрикати та паливо й енергія. Вартість складових цих статей вміщує у собі також і вартість їх постачання підприємству. Відповідно, чим більша вартість транспортування матеріалів – тим більшою буде їх ціна, і, тим самим, собівартість майбутньої продукції.

Як зазначає Бойчик І.М. [2, с. 186-187], для забезпечення безперервного процесу виробництва й реалізації продукції в організації здійснюється нормування частини оборотних засобів, тобто визначення їхнього раціонального розміру. Тобто важливість ефективної організації матеріально-технічного постачання обумовлюється ще й тим, що воно є основним засобом забезпечення підприємства необхідними оборотними засобами у необхідній кількості, яка покриває норми витрат матеріальних ресурсів. Тут ключовим фактором впливу є саме організація своєчасного постачання цих ресурсів, адже

порушення термінів постачання може призвести до відхилення від розрахованих нормативів, що, в свою чергу, вплине на безперервність процесу виробництва, адже підприємство просто не буде мати необхідних ресурсів для виготовлення продукції у певні моменти часу. Такі випадки суттєво знижують конкурентоспроможність підприємства і, відповідно, ефективність його діяльності загалом.

Оборотні засоби підприємства завжди знаходяться в кругообігу, і підприємство зацікавлене у тому, щоб цей кругообіг завершувався як можна швидше. Кругообіг закінчується тим швидше, чим менше ОбЗ затримуються на окремих стадіях виробництва. Постачання ресурсів підприємству є складовою кругообігу, а тобто впливає на його тривалість. Тривалість цього кругообігу (від придбання сировини, матеріалів, до реалізації продукції) називають оборотністю. Погоджуючись із висновком Трифоновой О.В. про те, що «прискорення оборотності зумовлює збільшення обсягу виробництва та реалізації продукції на кожен грошову одиницю поточних витрат організації та вивільнення частини коштів, завдяки чому утворюється додатковий резерв для розширення виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг) [3, с. 125-126], можна сказати, що за рахунок цього підвищується ефективність діяльності підприємства. Оцінювання оборотності ОбЗ здійснюється на основі показників, які визначаються при наявності середнього залишку нормованих оборотних засобів [3, с. 126]. Як було виявлено раніше, саме за рахунок матеріально-технічного постачання формуються запаси (відповідно, і залишки) оборотних засобів. З цього можна зробити висновок, що відхилення від оптимальних термінів постачання матеріальних ресурсів та їх оптимальної кількості впливає на формування залишків оборотних засобів, які, в свою чергу, впливають на оборотність. І з цього ж випливає також те, що удосконалення матеріально-технічного постачання позитивно впливає і на оборотність ОбЗ, яка є одним з ключових факторів визначення ефективності діяльності промислового підприємства.

Отже, постачальницька діяльність та її організація є основою не тільки для безперервної господарської діяльності підприємства, але й для можливості її планування, а ефективне управління матеріально-технічним забезпеченням є одним з ключових напрямків підвищення ефективності діяльності підприємства загалом та налагодження його безперебійної роботи, адже матеріально-технічне постачання безпосередньо впливає на :

- собівартість продукції шляхом формування витрат на транспортування сировини та матеріалів і на матеріали загалом, а отже і на прибуток підприємства ;
- оборотність оборотних засобів шляхом формування матеріальних запасів і, відповідно, залишків оборотних засобів на певний період часу, а також шляхом впливу терміну постачання матеріалів на тривалість кругообігу оборотних засобів.

Перелік посилань

1. Бортнік С. М. Удосконалення управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства на засадах сорсингу та логістики. *Вісник Волинського інституту економіки і менеджменту*. 2014. № 8. С. 61-74. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/4604/3/bortnik.pdf>. (дата звернення : 01.03.2024).
2. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор-Видавництво. 2016. 378 с. URL: <http://surl.li/ajcng>. (дата звернення : 02.03.2024).
3. Трифонова О.В. Економічні основи управління організацією : навч. посібник. Дніпро: НТУ «ДП», 2018. 171 с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/154571/CD1181.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. (дата звернення : 03.03.2024).